

Cerkev. Ali iskrenemu Slovanu skoro ni bilo prebiti v madjarskih »Švabi«, in zato se je leto dni preselil v Temešvar, kjer je ostal do leta 1881, kot kapelnik pravoslavne stolne cerkve; ondu je tudi osnoval glasbeni zavod skupno z bivšim svojim součencem, svakom Jožefom Hajkom. Ko pa mu umrè hčerka Marinka, preseli se globoko užaljen v hrvaški Karlovec, kjer se začne pravo njegovo delovanje na glasbeno-književnem polji. Poleg obilega posla, katerega mu je nalagalo vodstvo karlovškega glasbenega zavoda, bavil se je pridno s skladanjem in leta 1883. izdal prvo, leta 1885. pa drugo knjigo svojih »Skladeb«. Prav tega leta se preseli Vilhar v Sisek, za leto dni pa v Splet, kjer izdá leta 1889. tretjo knjigo svojih »Skladeb«. Ali poitalijančeno mesto mu ne prija, in zato odide v Gospić, kjer slušbuje i dandanes. Žál, da se ne utegne dosti baviti s skladbami, ker mora po ves dan poučevati zasebno, da se preživi in da — odplačuje dolgove, katere so mu nabremenili dosihdob izdani glasbeni proizvodi! Zlasti Slovenci so mu brezprimerno nevhaležni, ker njega knjige — razven prve — trohné v zalogi, dasi jim je cena jako neznatna . . .

Kakor čujemo, ima Vilhar še mnogo skladeb v rokopisu, baviti pa se hoče odslej samo z večjimi orkestralnimi deli. Lani je spisal dôkaj obširno burlesko za orkester in petje, naslovljeno »Ustaši«, katera se je že nekolikokrat uspešno pela v Varaždinu. Takisto piše romantiško opero »Zvonimir«, o kateri upamo, da jo skoro dovrši.

Zasluge Vilharjeve za slovensko in južnoslovansko skladbo so poudarjali že mnogi veščiki; nedavno smo še čitali v češkem glasbenem listu »Daliboru« jako laskavo oceno, katero je priobčil prof. *František Pich*. Ali najboljši dokaz, kako obljubljene so Vilharjeve skladbe národu slovenskemu, izvestno je to, da ni izlepa veselice, kjer bi se ne pela ta ali ona pesem njegova! —

O petindvajsetletnici je imenoval »Zemaljski glasbeni zavod« v Zagrebu Vilharja za svojega častnega člena. Želimo mu, da bi ga skoro pozvali v večje mesto, kjer bode mogel delovati obsežneje in uspešneje — umetnik, s katerim se sicer radi in upravičeno ponášamo pred slovanskim svetom, katerega pa vsekakor premalo — podpiramo!

I. izkaz darov za Prešernov spomenik. Do dné 26. sušca so darovali:

Gg. dijaki ljubljanske gimnazije leta 1889.	gld. 32.15
gosp. J. M. v Ljubljani leta 1889.	„ 12.20
gg. dijaki v Cerkljah leta 1889.	„ 10.—
„ „ „ „ „ 1890.	„ 20.—
gosp. dr. Fr. Celestin, kr. profesor v Zagrebu leta 1891.	„ 50.—
„ A. Askerc, kapelan v Vitanji	„ 5.—
„ M. Valjavec, kr. profesor v Zagrebu (podpisal 50 gld.)	„ 2.—
„ J. Steklasa, kr. profesor v Zagrebu	„ 5.—
„ dr. Fr. Kos, c. kr. profesor v Gorici	„ 5.—
„ J. Navratil, ravnatelj c. kr. pom. uradov na Dunaji	„ 3.—
„ dr. J. Hrašovec v Celji	„ 5.—
„ J. Vrhovnik, župnik v Št. Gothardu	„ 5.—
„ dr. J. Vošnjak, dež. odbornik i. t. d. v Ljubljani (podpisal 50 gld.)	„ 10.—
skupaj	gld. 164.35

Mimo tega sta podpisala gg. ces. svètnik Ivan Murnik in dr. Jernej Zupanec v Ljubljani vsak po 50 gld.

Iz muzejskega društva. Kakor smo omenili že v poslednji številki, predaval je pri mesečnem zboru dné 29. prosinca prof. *Julij Wallner* o »gospodarstvu ljubljanske mestne občine v letih 1590. in 1591.« V uvodu je predavatelj razložil, kakšen pomen

vičene napade nasprotnikov na slovenske zavode in domoljube bode zavračal vselej krepko. Prva številka izide to soboto. Naročnina se pošilja g. *Dragotinu Hribarju* v Celji.

Slovensko gledališče. Meseca malega travna so bile še tri predstave na korist glavnim igralkam in igralcem »Dramatičnega društva«. Ker so se predstavljale zgolj znaue igre in se je igralo v obče točno in dobro, zadoščaj, ako jih samó zabeležimo. Predstava dné 5. malega travna: »Gospá, ki je bila v Parizu«; veseloigra v treh dejanjih, po Moserji poslovenil J. Gécelj, bila je na korist gospé *Borštnikovi* in gospodu *Sršenu*; predstava dné 12. malega travna: »Bisernica«; igrokaz s petjem v dveh oddelkih, poslovenjen po C. pl. Holteyevi »Die Perlenschnur«, na korist gospé *Danilovi* in gospodu *Danilu*; predstava dné 19. malega travna: »Zapravljivec«; čarobni igrokaz v treh dejanjih, spisal Ferd. Raimund, poslovenil Josip Ogrinec, na korist gospodičini *Nigrinovi* in gospodu *Perdanu*. Dasi je bil čas gledališkim predstavam že jako neugoden, vender so vse tri igre privabile obilo občinstva, ki je živahno in presrečno pozdravljalo dotične igralko in igralce. Jasno smo se prepričali prav pri teh poslednjih predstavah, kakó obljubljeno je gledališko osebje občinstvu našemu; upamo, da se tudi v prihodnji gledališki dóbi v ničem ne izpremeni to prijazno razmerje!

Koncert »Glasbene Matice.« Zabeležiti nam je lep pojav na glasbenem polji slovenskem. Dočim ustrezajo pevski zbori po slovenskem le potrebam društvenega življenja, popel se je glasbeni naš zavod do pravega umetnostnega koncerta. Novoosnovani pevski zbor, katerega je vodil g. *dr. Gross*, pel je pri prvem nastopu svojem dné 18. malega travna tri skladbe, namreč Nedvédove »Vojake na poti« in »Slovensko deželo«, Foersterjevo »Slavo Slovencem« in Vilharjevo »Slovó«. — Pevskemu zboru se je pridružil operni pevec g. *Ž. Nollí*. Pel je dve pesmi, dve operni ariji in samospjev v Vilharjevem »Slovésí« s krepkim, toda ljubko ublaženim in mojsterski izvežbanim glasom. — Obširnejše poročilo nam je došlo za to številko prepozno.

II. izkaz darov za Prešernov spomenik.

Prenesek . gld. 164³⁵

Gosp. ces. svetnik Ivan Murnik, dež. odb. i. t. d. v Ljubljani	10'—
„ dr. Jernej Zupanec, c. kr. notar v Ljubljani	10'—
„ I. L., c. in kr. stotnik nabral pri gg. častnikih v Komornu	8 ⁵⁰
„ dr. Fr. Detela, c. kr. gimn. ravnatelj v Novem Mestu	5'—
„ dr. Benj. Ipavec, zdravnik v Gradci	50'—
„ Ivan Vilhar v Ljubljani	20'—
„ M. Valjavec, kr. prof. v Zagrebu	3'—
„ K. Žagar, dež. blagajnik v Ljubljani	10'—
„ dr. Fr. Munda, odvetnik v Ljubljani (podpisal 50 gld.)	10'—
Slavno upravníštvo »Nove Soče« v Gorici	2'—
Gosp. Jožef Rustia, c. kr. nam. gozdni oskrbnik na Mljetu (Dalm.)	2.—

Skupaj . gld 294⁸⁵

Mimo tega sta podpisala gg. Janko Kersnik, c. kr. notar na Brdu in dr. Ivan Tavčar, odvetnik v Ljubljani, vsak po 50 gld.

»Cithara octochorda«. — V Zagrebu je leta 1757. izšla zanimiva knjiga »Typis Antonii Reiner, Inclyti Regni Croatiae Typographi Privilegiati,« katera je naslovljena: »Cithara octochorda, seu cantus sacri latino-croatici, quos in octo partes pro diversis anni temporibus distributos, ac choralí methodo a dornatos, pia sua munificentia in lucem prodire iussit alma, et vetustissima Cathedralis Ecclesia Zagrabiensis.« — Fol. p. 358. — Knjigo krasí lep predgovor „ad pastorem et populum“ o glasbi, v katerem se posebno naglaša vpliv petja na vse stvari, najbolj pa na človeka in na njega notranjost. Posebno povzdiguje cerkveno petje srce k Bogú, zató se pa nagovarjajo duhovni

nejo v spomin. To pa nikakor ne pospešuje dobrega zloga, katerega mora vendar kolikor toliko gojiti že ljudska šola. — To se nam je zdelo potrebno omeniti, sicer pa je knjižica lična in zaradi lepe vsebine vredna, da si jo omisli vsaka šolska knjižica.

Nove knjige za poučevanje v petji. Gospod prof. *Anton Nedvěd* je dovršil v rokopisu štiri knjige za poučevanje v petji na ljudskih in srednjih šolah, namreč »Početni nauk o petji«, »Vaje v petji za ljudske in srednje šole«, »Kratek nauk o glasbi za ljudske in srednje šole« in »Metodiški návod za poučevanje v petji«. Te knjige so izvestno živo potrebne našim ljudskim in srednjim šolam, katere so si morale doslej ponajveč pomagati s podobnimi nemškimi knjigami, torej jih pozdravljamo kár najtopleje. G. prof. Nedvěd ni samo obljubljen in čislán skladatelj, nego tudi odličén šolník, o čemer lepa priča so trije zvezki »Slavčak«, katere je izdal pred nekaj leti. Zato smo trdno uverjeni, da bodo navedene knjige prava dika našim učnim knjigam.

Muzejsko društvo za Kranjsko je izdalo svoja letošnja izvestja, med katerimi nas je obveselil prvi slovenski snopič, obsezajoč gosp. *Antona Koblarja* spise: Drob- tinice iz furlanskih arhivov. — O človeški kugi na Kranjskem. — „Loško gospodstvo frižinskih škofov.“ Nemške „Mittheilungen“ se ločijo v zgodovinski in prirodoznanški del. V prvem so nastopni sestavki: Kunstgeschichtliches aus Unterkrain. Von *Konrad Črno- logar*. — Das Urbarium der Herrschaft Gottschee vom Jahre 1574. Von Prof. *Peter Wolsegger*. Potem čitamo prof. *Simona Rutarja* spise: Die Krainer vor Agram im J. 1529. — Archivalisches aus Wippach. — Dr. Franz von Krones. Die deutsche Be- siedlung der östlichen Alpenländer. Berichtigungen und Nachträge. — V drugem delu so sestavki: Mycologia Carniolica. Ein Beitrag zur Pilzkunde des Alpenlandes. Von *W. Voss*. Das Klima von Krain. Von Prof. *Ferdinand Seidl*. — Obširneje izpregovo- rimo prihodnjič.

Iz muzejskega društva. V muzejskem društvu je predaval dné 27. malega travna kustos *Müllner* o izkopinah rimske naselbine v Ljubljani. Ko so namreč lansko jesen kopali velik kanal od Ljubljanice do Vrtače, naleteli so najprej na Kongresnem trgu na starine iz časov mostišč, potem pa v začetku Gradišča (pred Wurzbachovo hišo) na glavna vrata, „porta praetoria“. Našli so sedem velikih zakrivljenih žebeljev, na ka- terih se je še les držal. Rabili so ti žebelji gotovo za okov mestnih vrat. Dalje so našli v Igriških ulicah rimski kanal, ki je bil pokrit z ostanki razpolovljenih stebrov. Na Zelnikovem vrtu je bilo mnogo rimske opeke, poznali so se temeljni zidovi rimskih po- slopij, našli so novce, dve razbiti stekleni igli i. t. d. Posebno zanimiv pa je nekakšen lončen pečat, na katerem stoji s hieroglifi zapisano: „Asar setem-asch en Aman Pewah ma xeru“, t. j. „umrši sodnik Amona Peve, opravičeni“. Gotovo ga je prinesel s seboj rimski vojak kot amulet in tam izgubil. Poleg Zelnikovega kozolca so odkopali kos (za- padnega mestnega ozidja, ki je bilo debelo 2 m. Zunaj ozidja je bil 4—5 m širok „glacis“ in pred njim 5 m globok jarek, ki je bil izvestno napolnjen z vodo. Po teh od- kritjih se dá lahko popolnoma določiti mestno ozidje rimske naselbine. Ta je imela po- dobo pravilnega četverokotnika, ki je bil 510 m dolg in 420 m širok, zunaj njega pa so bila še stanovanja do Gradašnice, Ljubljanice in proti severovzhodu do Slonovih ulic.

III. izkaz darov za Prešernov spomenik.

	Prenesek	gld. 294'85
Dr. Jožef Serneč, odvetnik v Celji	„	20'—
Dr. Karl Slanc, odvetnik v Novem Mestu (podpisal gld. 50'—)	„	10'—
Ivan Hribar, glavni zastopnik banke „Slavije“ v Ljubljani	„	10'—

Prenesek gld. 334'85

	Prenesek	gld.	334'85
Kunigunda Blatnik v Ljubljani	"	—	50
Vesela družba v Mokronogu dné 4. velikega travna	"	12	64
Tretješolci in četrtošolci v Novem Mestu	"	6	—
Jernej Reitz, trgovec v Mariboru	"	—	50
Fr. Dolenc, " "	"	1	—
Fr. Mehora, trgovski pomočnik " "	"	—	50
Ivan Supančič, " "	"	—	50
Jan Macků, komptoarist " "	"	1	—
Anton Dobaj, posestnik " "	"	—	20
Mihael Cizelj, učitelj " "	"	—	50
J. Erhartič, c. kr. pristav " "	"	—	40
„Micika“ " "	"	—	30
J. V. Supan, posestnik " "	"	2	—
Neimenovan " "	"	—	50
A. Rakovec, železn. uradnik " "	"	1	—
Anton Zupančič, c. kr. nadpaznik " "	"	—	20
Alojzij Golob " "	"	1	—
Hinko Sevar " "	"	—	50
Dr. Fr. L. v Ljubljani	"	5	—
J. G. v T.	"	5	—
Skupaj		gld.	374'09

Do dné 24. m. m. je bilo podpisanih vsega skupaj gld. 769 09, od katerih je po gorenjem izkazu izplačanih gld. 374'09. Mimo tega je daroval V. Rohrmann, tvorničar v Ljubljani, 1 delnico „Prvega Národnega doma“ v Novem Mestu za gld. 50'—.

† **Anton Chittussi.** Dné 1. velikega travna je umrl v Kraljevih Vinogradih v Pragi češki slikar Anton Chittussi, čegar krasne pokrajinske slike slovó po vsem umetniškem svetu; jedna izmed njih, „Pogled na Prago“, bila je tudi pred nekaj leti razstavljena v Ljubljani. Národ češki po pravici žaluje ob grobu izredno delavnega umetnika, kateri bi bil še z marsikaterim dovršenim delom proslavil domovino svojo.

Shod slovanskih stenografov v Pragi. Odbor prvega praškega spolka Gabelsbergovih stenografov vabi na četrti shod čeških stenografov in zajedno prvi shod slovanskih stenografov dné 15. in 16. vélikega srpana v Pragi. Mimo razgovora o društvenih stvaréh, o češki stenografiji i. t. d., bode se tudi razpravljalo o vprašanji, kako bi se gojila vzajemna stenografija slovanska. Zajedno namerja omenjeni odbor prirediti v ónih dneh posebno stenografsko razstavo, na kateri bode izloženo vse, kar se dostaje stenografije, bodisi češke ali obćeslovanske. Kdor se hoće udeležiti shoda, oglási se vsaj do konca meseca malega srpana pri g. Jožefu Krondlu, starosti prvega praškega spolka Gabelsbergovih stenografov v Pragi, 787-II, dočim se razstavní predmeti oglašajo vsaj do dné 15. malega srpana pri g. Vojtehu Paški v Pragi I., Jilská ulice č. 12 n.

Listnica. — Pero et Ladislav. »Tukaj pošiljama nekaj najinih pesmij na ogled, in prosima naj se popravi, kar morebiti ni prav.« Soděč po tem stavku, mislimo, da prav gotovo mnogo ne bode prav; toda poglejmo! »Na mirodvoru« (sic!).

»Podam se ná hribček
Prijazni, lepí,
Kjer cerkvica bela
Prekrasna stojí.«

nikom Ker je denarno stanje jako ugodno, mōči bode prihodnje leto izdati še obširnejša izvestja. Društvo šteje sedaj 3 častne in 3 dopisajoče ude in 166 pravih družabnikov; svoje spise zamenjuje s 113 učenimi akademijami, zastopi in društvi.

Po tem poročilu, ki se je vzprejelo pohvalno na znanje, vršila se je volitev odborova. Pred njo je izrekel g. prof. Voss, da dosedanji predsednik g. Anton pl. Globočnik ne vzprejme nove izvolitve; zato predlagā, da bi se g. pl. Globočnik zaradi obilih svojih zaslug za muzejsko društvo izvolil za častnega člana. Zbor jednoglasno pritrdi in potem izvoli za društvenega predsednika g. gimn. ravnatelja Andreja Senekoviča, za odbornike pa gg. dež. odb. Otona Detelo, kurata Antona Koblarja, prof. Antona Kasprata, posestnika dr. Jožefa Koslerja, prof. Alf. Pavlina, prof. S. Rutarja, ravnatelja obrtnih šol Ivana Šubica in prof. V. Vossa.

Odbor se je v poslednji svoji seji ustanovil tako, da je njega podpredsednik g. dr. Jožef Kosler, tajnik g. A. Koblar, blagajnik pa g. Ivan Šubic. Kakor čujemo, sklenil je naprositi rodoljube po deželi, da bi mu poročali o vseh važnejših stvareh, tičočih se domoznanstva našega v občē. Nádejamo se, da se bodo naprošeni zaupni možje drage volje odzvali temu vabilu, ki utegne izredno spešiti spoznavanje našega kulturnega razmerja.

IV. izkaz darov za Prešernov spomenik.

	Prenesek . gld. 374'09
Petošolci v Novem Mestu	„ 10'—
Neimenovanec v Kranji	„ 1'—
Čisti dohodek vrtnē veselice pevskega društva „Slavec“ dne 13. ržēnega	
cveta	„ 52'57
Fr. Hrašovec, c. kr. okr. sodnik v p. v Gradci.	„ 1'—
	Prenesek . gld. 438'66

„Jager na lovu šraja“ . . . O tej stari cerkveni pesmi slovenski, tiskani v zagrebškem obredniku „Cithara octochorda“ leta 1757., pravi g. J. Barle v „Lj. Zvonu“ XI. 318: „Menim, da se je doselila z Dolenjskega in da je starejša od leta 1757., ker je izvestno prešlo nekaj časa, predno je z Dolenjskega priromala v Zagreb in se ondu udomačila.“

No, sevéda je ta slovenska cerkvena pesem, privzeta v latinsko-hrvaški zbornik, starejša, dōkaj starejša od 1757. leta. Tiskana je bila namreč dotična pesem „Od Divize Matere Mariae v' Adventu“ že v slovenski Schoenlebnovi izdaji Chrönove knjige: „Evangelia inu Lystuvi“ v' Nemshkim Gradzu v' tem leyti 1672. (Prim. J. Marn: Jezičnik XXI., 29, 30).

Vender, ta res „prav originalna“ pesem se je morala sčasoma i samim cerkvenjakom zazdeti le preoriginalna. Začetne nje kitice:

Jager na lovu shraja v tim Tronu nebeshkim,
v nebefih se sprehaja fama fveta Troyca s'nim.
Eno ferno loviti is nebes je poslan,
ta lovez je en Angel Gabriel imenovan.
Ta svejti Jager špeftri perute pifane,
inu ferno dotezhe Marija imenuje.
Jager v roshizh fapiska, en leip glas vunkaj spusti,
zhefena fi Maria, gnade si polhna ti . . .

šara, katera vsa skupaj ni vredna toliko, kakor jedna pesem iz »Popijevaka«. Zakaj li posojati pri drugih národih, ako je v národu toliko in takó krasnih napevov (prim. Kuhačevo zbirko) in če ima národ takov zbornik, kakeršna je »Cithara octochorda»? Res, nikdo se ni zanimal baš mnogo za cerkveno petje, dasi je takó znamenito za národ. Tuje pesmi se ne morejo omiliti národu, kaj li, ko se na vse pretege muči in nateza jezik in naglasek, da mora pristnega Hrvata kár uho boleti. Ali je morda to hrvaški:

»Pred tobom o Božé klečé« i. t. d. ali:

»Na lice mi padámo

Pred tobom o Božé!« i. t. d.

Odslej bode menda vender bolje. Saj je ta Novakova zbirka velik korak k napredku. Novak je pokazal Hrvatom pot, po katerem naj hodijo, pokazal jim studenec, iz katerega naj zajemajo. Da bi se le »Popijevke« hitro razširile med národ! Prvikrat bodo zvenéle morda marsikateremu razvajanemu ušesu nekoliko čudno, ali uverjen sem, da bode resno, dostojanstveno, cerkveno petje národu po volji. Mnogi teh koralnih napevov so takó lepi, da lahko tekmujejo, kakor pravi sam Novak, z najlepšimi drugovi vseh drugih národov.

Vj. Novak je ritmiziral napeve, oblekel jih v harmoniško obleko, ali takó, da ne izgubljajo koralnega značaja, in priredil jim dostojne besede, zakaj dasi moramo spoštovati starino, vender se ne more več popevati kaj takovega, kakor v pesmi »Jager i. t. d.«, kakeršnih je v »Cithari« več. Dobro bi bilo pa vender, da je pesmim pridejan povsod še stari tekst, ker bi ga bilo zanimivo primerjati, a tudi za razvijanje jezika bi bilo znamenito. Med »Popijevkami« je dobila tudi naša »Jager na lovu šraja« svoje mesto (glej str. 23.), kakor tudi: »Poslan bi angjeo Gabriel (str. 22.) in »Missus venit« (»Doletio angel s neba« na str. 20.). Besede »Jagru« so sevéda povsem izpremenjene. Zbirka je sestavljena jako marno in vestno; vsa čast izdajatelju! Národní učitelji naj bi hitro segli po nji in jo uveli v národ. Sevéda bi trebalo nadaljevati to takó lepo delo, prirediti še drugih pesmi, rabiti pridno »Citharo octochordo« in v nje duhu prenoviti in popraviti cerkveno petje hrvaško. Bog dáj!

Janko Barč.

V. izkaz darov za Prešernov spomenik.

	Prenesek	gld. 438'66
Jožef Marn, c. kr. profesor i. t. d. v Ljubljani	„	11'—
Dr. J. Kotnik, notarski kandidat v Ljubljani	„	10'—
Dijaki iz Maribora, Celja, Ptuja in Gradca pri končni veselici v Ptui	„	3 30
Ivan Debelak, c. in kr. stotnik v Ungváru	„	10'—
Višji realci v Ljubljani	„	10'55

Skupaj . gld. 483'51

Jagičeva tridesetletnica. Dne 8. m. m. je praznoval g. V. Jagić tridesetletnico svojega književnega delovanja. Leta 1861. je namreč izšlo pryó delo njegovo v programu zagrebške gimnazije »Pabirci po cvieću našega narodnoga pjesništva«; število vseh spisov Jagičevih pa je od takrat legija. Kdor bi hotel navesti samó naslove vseh člankov, kar jih je spisal Jagić v teh tridesetih letih, izpolnil bi že precejšnjo knjigo. Od leta 1880. je izdal, ne gledé na »Archiv für slavische Philologie«, katerega ureduje še dandanes, preobilo spisov, izmed katerih imenujemo samó »Zakon vinodolski«, »Specimina linguae palaeoslovenicae«, »Marinsko čvetero evangelije«, štiri paleografske razprave, »Menaea«, dopisovanje Kopitarja in Dobrovskega i. t. d., i. t. d. poleg mnogih drugih člankov in océn o delih ruskih učenjakov. Prav sedaj izide njega studija o slovanskih starinah in nedolgo tuli vsestranski razširjena in spopolnjena studija o národni poeziji slovanski, katera je

gospá cesarjevičinja - vdova nadvojvodinja Štefanija, arhitekt Rudolf Bernt, Julij pl. Blaas, Hugon Charlemont, prof. Viljem Hecht, Pavel Joanowits, Edvard Karel, prof. Edvard pl. Lichtenfels, arhitekt prof. Henrik Nordio, prof. Ludovik Passini, Evgen baron Ransonnet, Francišek Leon Ruben, Robert Rus, Emil Schindler, inženier Karl pl. Siegl, prof. Ivan Šubić †, Jurij Šubić in Alfred Zoff. — Ves oddelek Primorja in pozneje še Dalmacije bode obsežal okolo 20 zvezkov in 200 slik, vinjēt in okraskov ter bode dovršen spomládi prihodnjega leta. O ostalih zvezkih izpregovorimo o priliki.

Družba sv. Mohorja se je letos iz nova pomnožila za 3743 udov, takó da šteje 51.827 udov. To je izvestno sijajen dokaz, kakó lepo napreduje družba od leta do leta. Najbolj se je pomnožilo število udov v ljubljanski in lavantinski škofiji; lep prirastek se kaže tudi v krški škofiji, kar pozdravljamo posebno veselo. — Odboru je došlo v pre-sojo okolo 40 pripovednih in 20 poučnih spisov. Izmed leposlovnih spisov so prejeli darila: 1. „Brat Evstahij“, povest, spisal *Anton Koder* v Tridentu; 2. „Potne črtice iz Slavonije“, spisal *Janko Barle* v Zagrebu; 3. „Jošt Turn, karlovski general in glasoviti junak“, spisal *prof. Ivan Steklasa* v Zagrebu. Izmed poučnih pa sta se obdarovala: 1. „O strelovodu“, spisal *prof. Fr. Hauptmann* v Gradci; 2. „Konjerejcem v pouk“, spisal *Fr. Dular*, kotorski živinozdravnik v Kulen-Vakufu v Bosni. — Mimo tega se je vzprejelo v porabo več drugih manjših spisov pripovedne in poučne vsebine.

Deželno gledališče v Ljubljani. Kakor smo že poročali, izdelal bode véliko skupino na glavnem pročelji domači kipar g. *A. Gangl* na Dunaji; druga dela pa je oddal deželni odbor takó-le: Pohišstvo za gledalske prostore zvrši g. *Mathian* za 6000 gld., slikarska dela *prof. Liebscher* v Pragi (véliki zastor za 1500 gld.), strop in gledalske prostore firma *Winter in Richter* na Dunaji za 6000 gld., in končno strop v foyerji tukajšnji slikar *Wettach* za 400 gld.

Blaga oporoka. Na Vrhniki je umrl dné 2. m. m. tvorničar in véliki posestnik *Fr. Kotnik*, ki je blizu 50.000 gld. zapustil različnim národnim društvom in dobrotelnim napravam. Volil je za dijaško ustanovo 20.000.; za „Národní Dom“ 4000 gld. in vse potrebne parkete; „Dijaški kuhinji“ 2000 gld.; „Matici Slovenski“, „Družbi sv. Cirila in Metoda“, „Dramatičnemu društvu“ in „Slovenskim visokošolcem“ na Dunaji po 1000 gld.; za ubožne dijake ljubljanske realke, „Sokolu ljubljanskemu“ in „Slovenskemu društvu“ po 500 gld.; za ubožce in dobrotelne namene pa 17.000 gld. — Bodi plemenitemu pokojniku véčen spomin v národu slovenskem!

Alenka Prešernova, zadnja sestra pesnika Prešerna, porojena dné 26. malega travna 1811. leta v Vrbi, umrla je dné 5. vélikega srpana v bólnici ljubljanski. Bodi ji blag in trajen spomin!

† **Luka Robič.** Dné 8. m. m. je umrl po daljši bolezni dolgoletni marljivi blagajnik „Maticе Slovenske“, bivši c. kr. višji davčni nadzornik in deželni poslanec g. *Luka Robič*, ki se je ves čas iskreno trudil za vzorno gospodarstvo „Maticе Slovenske“ in zató izvestno zasluži, da se tudi naš list spominja njegove smrti. V svoji oporoki je volil 2670 gld. 20 kr. za dijaško ustanovo in 1500 gld. ubožnemu zakladu župnije v Kranjski gori. Bodi blagemu pokojniku trajen spomin v Slovincih!

Osebna novica. Pruski kralj je imenoval profesorja *dr. V. Jagiča* za inozemskega viteza redú pour le mérite za znanosti in umetnosti.

VI. izkaz darov za Prešernov spomenik.

Prenesek gld. 48351

Irvaški in slovenski abiturijentje, zbraui na Prešernovem dómu v Vrbi dné

4. vélikega srpana	3548
Notranjski dijaki na veselici v Planini dné 16. vélikega srpana	50—

Skupaj gld. 56899

aus dem Archive zu Victring Tom. I. cod. dipl. fol. XIII finde, dass Graf Bernhard von Spanheim dem Kloster Victring die Besetzung Hadricesdorf, welche Chunrad von Truchsen von ihm zu Lehen hatte, dem Kloster zu Victring schenkte, den Truchsen aber mit Gütern in Rammelstein (Rabenstein zwischen Lawamünd und Unterdrauburg) und Grace entschädigte. Die Urkunde trägt das Datum 1147. An das Besitzthum der St. Pauler Benedictiner erinnern noch die Vulgarnamen der gegenwärtigen Besitzer: Apačnik u. Prodnik — Abt u. Prior!

In nicht weiter Entfernung von der Kirche St. Nicolaus heisst eine Waldschlucht: Volčje jame, u. unterhalb ein Besitzer Volčjak, von daher rührt die deutsche Benennung Wolfspach, welche noch im Altenmarkter Stockurbar vom Jahre 1650 vorkommt, aber schon im Jahre 1335 üblich war, denn das Copialbuch von St. Paul (fol. 125) berichtet: Chunrad von Auffenstein Marschall von Kärnten bezeugt auf wiederholte Mahnung des Abtes u. Conventes St. Paul »daz ich innegehabt han ein vogtey auf einen gut, daz dem Gotshaus von s. Paulo mit aygenschaft angehört vnd ist gelegen im Wolfspach datz s. Nicola, dy weil ich Windischgrätz innegehabt han unz auf heutigen tag« — obwohl er kein Recht dazu besass. Datum Pleyburch 1335. 10. Juli.

Im sogenannten Hanžičhof sind noch die Klosterzellen zu sehen, die als Wohnungen den Mönchen gedient haben.

Mein Messner erzählt mir: ober dem Thürpfeiler des Hauptthores steht die Jahreszahl MIII, jedoch ich muss mich selbst überzeugen. Ich war vor 3 Jahren einmal dort, aber mir ist die Inschrift entgangen.

Ich habe diesen Winter meine Abhandlung über »Werand de Graz«, den ersten bekannten Ahnherrn der Fürsten Windischgraz vollendet, u. ich bin zu dem Resultat gekommen, dass er nicht der jüngste Sohn Ulrichs Markgrafen von Kärnten aus dem Hause Weimar, sondern ein einfacher Landesadeliger gewesen sei.

Auch Tangel's Ansicht: dieser Werand sei ein Graf von Player gewesen, ist irrig. Ich habe 34 Domini de Graz — Windischgraz eruiert, die vom Jahre 1090 bis 1385 ununterbrochen hier gewohnt haben. Die Fürsten Windischgraz werden mir freilich gram sein, aber die Geschichtsforschung muss rücksichtslos vorgehen.

Gott gebe dir langes Leben, du bist für die Kirche u. Wissenschaft auch nothwendiger als die zwei Franz-Josefs-Ritter, die nicht umzubringen sind. Wegen meiner sollen sie 100 Jahre leben, ich speculiere nicht auf ihre Pfründen, aber hätte ich sie so jung, wie meine Brüder: Žuža u. Juvančič, bekommen, wahrlich ich hätte mehr in jeder Beziehung geleistet.

Mit Gruss u. Kuss

Dein alle Zeit getreuer Freund

(Konec prihodnjič.)

Davorin.

VII. izkaz darov za Prešernov spomenik.

Prenesek . . .	gld. 568'99
Cerkljanski dijaki na veselici v Cerkljah dné 30. vélikega srpana . . .	„ 10'—
Čisti dohodek dijaške veselice na Greti pri Trstu dné 30. vélikega srpana . . .	„ 50'—
Dr. Ivan pl. Premereštein, c. kr. notar v Tolminu . . .	„ 10'—
Počitniška dijaška zveza »Zora« v Ptui za odhodnico dné 15. kimovca . . .	„ 4'—
Anton pl. Globočnik, državni poslanec i. t. d.	„ 10'—
Skupaj . . .	gld. 652'99

„Schlusswort zur Ortsnamenforschung in Kärnten“. Poročali smo že v 7. številki o brošuri, v kateri je »Katoliško-politiško in kmetijsko društvo za koroške Slovence« krepko zavrnilo neosnovane trditve arhivarja A. pl. Jakscha, tičoč se slovenskih krajevnih imen na Koroškem. Ker se je potem zdelo g. pl. Jakschu potrebno odgovoriti na to brošuro in iz nova zagovarjati svoje trditve, izdalo je sedaj rečeno društvo

Predstava dne 18. vinotoka: »Bratranec«. Burka v jednom dejanji. Češki spisal dr. Jos. Štolba. Preložil Ignacij Borštnik. — »Vzbujeni lev«. Komična opereta v jednom dejanji. Poslovenil Jakob Alešovec. — Prva igra si je pridobila zaradi jako srečnega motiva in tudi dobrega igranja popolu uspeh. Gospod *Borštnik* je igral ta večer posebno vrlo in je do dobra pogodil nalogo lahkoživega premeténca. Tudi vsi drugi igralci so prijali. Takih predstav si želimo še mnogo. — »Vzbujeni lev« je melodijozna in zato obljubljen opereta. Gospá *Grbičeva* in gospodičina *Daneševa* sta izvrševali svojo nalogo točno kakor vselej, takisto je g. *Štamcar* vrlo pogodil obsežno partijo vzgojnika Plácida. Opernega pevca g. *Bužarja*, ki je po daljših studijah v Pragi iz nova nastopil na odru našem, pozdravljalo je občinstvo posebno prijazno, žal, da je imel ta večer le oskromno in tudi nehvaležno nalogo. Upamo, da skoro nastopi v večji nalogi. Močni mešani zbor, ki je prvič nastopil ta večer, bode »Dramatičnemu društvu« izvestno velika pomoč pri operetnih predstavah. Koučno še to. Libreto je sicer vselej le podržena stvar, vendar bi bilo skrbeti za to, da se nam podaja v čistem pismenem jeziku. Pri »Vzbujenem levu« pa bi mu bilo res treba kár najskerajnejših jezikovnih poprav!

Predstava dne 25. vinotoka: »Trije klobuki«. Francoski spisal A. Hennequin, preložil Fr. Končan. — Dobra francoska burka bi se bila tudi dobro igrala, da so vsi igralci znali svoje naloge. Kupleti neznanega mojstra, katere je pel g. *Borštnik*, pa so bili nepotrebni in tudi do cela ponesrečeni. Predstava v obče ni bila slaba. Vrlo sta se potrudili gospá *Daničeva* in gospodičina *Slavčeva*, mimo njiju gospodje *Borštnik*, *Verovšek* in *Sršen*.

VIII. izkaz darov za Prešernov spomenik.

	Prenesek	gld.
Pavlina Resmanova na Brežini	„	2.—
Prebitek občedijaške veselice v Kamniku	„	30'30
Janko Krsnik, c. kr. notar na Brdu	„	10.—
	Skupaj	„ 695'29

O rokopisni ostalini Dav. Trstenjaka. (Konec.) Kaj je iz starih pisem znane ga o početku cirkve svetega Miklavža?

Iz naj starejših pisem, ktera so dozdej znana in hranjena v knjižnici sv. Pavla v laboški dolini, zvemo, da je leta 1124. bil posestnik ob vodi *Sečnici* v graškej dolini, grof *Bernhard* iz Špannheim, brat vojvode koroškega Henrika III. Ker *Sečnica* teče od Sečnjaka skoz Apače, sv. Urbana v Mislinjo, ter so posestva grofa *Bernharda* ležale v onej dolini. Ta posestva je leta 1147. grof *Bernhard* zamenjal z posestvi, ktera so imeli žlahni Gospodje trušenjski pri Blekovci. Trušenjski žlahniki pa so teh posestev ne dolže imeli, kakor do leta 1189. Istega leta je *Henrik* žlahnik trušenjski daroval 10 kmetij, in njegov brat *Otto* dve kmetiji šentpavlovskemu kloštru.

Zdaj je tedaj postal klošter Benediktincev lastnik 12 kmetij ob Sečnici. Dolina od sv. Miklavža do sv. Urbana pa se v starih pismih po nemškem piše: *Wolfspach*. Ker se blizu kraji pravi: *Volčje jame*, ki so gotovo po volkih, ki so nekdaj tam zdržavali se, svoje ime dobili, je *Wolfspach* prestava slovenskega imena: *Volčjak*, *volčji vrh*, ali *volčji potok*. Starotrški Štokurbar od leta 1650. imenuje sledeče kmete v »*Wolfspachu*«.

1. Bartel *Hadernaš*, 2. Andrej *Apalnik*, 3. *Hanschitschenhof*, to je Hanžičev dvor, 4. Juri *Ončjak*, 5. Anton *Žatler* in 6. Urban *Leder*. Te kmetije je torej imel sv. pavlovski klošter.

Sv. pavlovski duhovniki so si na svojih posestvih postavili hrame za stanovanje in shrambo. Ker se njihov naj višji gospod veli: apat, prvi za njim pa: prior, to je prednik, so ljudje začeli praviti kraji: *Apače*, to je apatovo posestvo, in hiši, v kterej je prior stanoval: *Prednik*, zakaj apat je poslal duhovne brate v svoje posestvo, da

kakeršne še nikoli prej, in vrhu tega glavnici dodati 200 gld. v gotovini. Vse imetje glavnice znaša tedaj 7200 gld. v pisanih denarne vrednosti in 500 gld. v gotovini. Čistih dohodkov z obrestimi vred je bilo 1320 gld. 85 kr., iz prejšnjega leta pa je ostalo v gotovini 584 gld. 38 kr., torej skupaj 1905 gld. 23 kr. Troški so znašali 1036 gld. 72 kr., in gotovine je ostalo 868 gld. 51 kr., kateri so na račun prihodnjega akademiškega leta v hranilnici shranjeni na obresti. V hranilnici je tudi vsota 500 gld., katera je bila po odborovih sklepih leta 1889./90. in 1890./91. dodana glavnici v gotovini. Odbor je zboroval osemkrat in je rešil 87 (prejšnje leto 71) vloženih prošenj; odbiti sta bili dve, drugim 85im se je dovolila vsota 809 gld. Najmanjša jednokratna podpora je bila 5 gld., največja 25 gld. Podpiranih je bilo 18 (prejšnje leto 12) slovenskih vseučiliščnikov: 8 pravnikov, 8 medicincev in 2 modroslovca. Po deželah jih je bilo 12 s Štajerskega, 5 s Kranjskega in jeden je bil s Primorskega. Koroškega Slovence, ki bi bil prosil podpore, to leto ni bilo, in sploh ni bil nobeden vpisan na vseučilišči. — Na čelu prekoristnemu društvu je g. prof. dr. Gregorij Krek, njega namestnik je g. prof. dr. H. J. Bidermann, tajnik g. Bogomil Krek; odborniki so gg.: Vinko Stergar, Hinko Šuklje, Emanuel Dereani, Fr. Eller, Anton Kunst.

IX. izkaz darov za Prešernov spomenik. ¹⁾		Prenesek . gld.	695'29
Márica Nadlišek, učiteljica v Trstu		"	10'—
Fr. Praprotnik, nadučitelj v Mozirji		"	1'—
Slovenski gimnazijci in obrtni učenci v Gradci dné 23. vélikega travna			
1891. leta		"	5'50
Fr. Žmavec, c. kr. avskultant v Gradci		"	1'—
Anton Mirnik, c. kr. poštni praktikant v Gradci		"	1'—
Božidar Kurboš, vojak v Gradci		"	1'—
Slovenski gimnazijci in obrtni učenci v Gradci dné 12. grudna		"	4 60
		Skupaj . gld.	719'39

Ilirska dôba v arheologiji. Še sedaj ni izginila iz šolskih knjig napačna trditev, da so v raznih prazgodovinskih dôbah tudi razna ljudstva bivala po srednji Evropi, n. pr., da so bili prebivalci mostišč fínske národnosti, izdelovalci brona pa Kelti. In vender ni nič naravnjéjšega, nego da je jedno in isto ljudstvo prebilo vse razne kulturne dôbe ter izpreminjalo svoje orožje, šege in stauovanja nekoliko zaradi napredujoče omike, nekoliko po zunanjem vplivu z Grškega in iz Italije. Najveljavnejši sedanji arheologi so tega mnenja, da se prebivalstvo srednje Evrope po zadnji ledeni dôbi ni nič izpremenilo, nego da se je izpreminjala le njegova kultura.

Samó ker se bojé Slovanov, trudili so se nemški učenjaki dokazati, da so neposredno pred Rimljani stanovali Kelti po južni Nemčiji in Avstriji ter so radi imenovali broneno dôbo tudi „keltsko“. Zgodovina pa ničesar ne vé o Keltih (odnosno Galcih) po naših krajih pred letom 400. pr. Kr., nego vé samó to, da so v starodavnih časih stanovali Ilirci na obeh stranéh Jadranskega morja in tudi na njega severni stráni. Zató je najprej hrvaški arheolog Šime Ljubić, ravnatelj arheološkega muzeja v Zagrebu, imenoval broneno dôbo „ilirsko“, in temu so pritrdili tudi italijanski arheologi, ki so našli v severo-italijanskih nekropolah (n. pr. v Villanovi pri Bologni, ali pa v Certosi pri sedanjem bolonjskem pokopališči) popoluoma jednake starinske predmete, kakeršni se nahajajo na severni in vzhodni stráni Jadranskega morja.

Izrazu „ilirska dôba“ se tudi ne upirajo več novejši nemški arheologi, kakor je videti iz M. Hörnesovega sestavka »Geographisch-urgeschichtliche Parallelen« (Mitthei-

¹⁾ Glej »Ljublj. Zvon« 1891., str. 702.

gledališči, sklenilo se je, da se lože oddadó posebe za slovenske in posebe za nemške predstave. Takó dobode „Dramatično društvo“ lože záse posebe, in naše lože se bodo oddajale pótem dražbe. S tem se je popolnoma ustreglo slovenskemu občinstvu, katero je želelo biti popolnoma ločeno od nemških predstav.

V novem deželnem gledališči bode igralo naše društvo po dvakrat na teden. Ob katerih dnevih, to še ni popolnoma dognano. Za sedaj se je ukrenilo le toliko, da je vsaka druga nedelja slovenska; prazniki so se pustili in suspensu. Vender bode treba skrbeti za to, da se prazniki prihranijo slovenskemu občinstvu. Ker se bode v prihodnji gledališki dóbi igralo še jedenkrat toliko kakor do sedaj, treba bode skrbeti za obširnejši repertoar in treba bode pomnožiti igralno osebje pri drami in pevsko osebje pri opereti. Jako mnogo pridóbi naša opereta, oziroma opera s tem, da nam je obljubil sodelovati naš dični baritonist g. Josip Nolli in da nam ostaneta zvesti vrli pevki gospa M. Grbičeva in gospodičina Lujiza Daneševa, ki sta velika podpora slovenski opereti in sta jo prav za prav do sedaj vzdrževali.

Dramatično društvo si je izposlovalo prvi gledališki dan, to je dan slovesne otvoritve. —

S tem je završil tajnik svoje izvestje in se je končno še spominjal novega deželnega gledališča, v katerem naj bi „Dramatično društvo“ nadaljevalo započeto delo, Bog daj, dókaj uspešneje. Dva sina bratskega nam naroda češkega, deželni inženér Vl. Hraský in arhitekt Ant. Hrubý, katerima je dežela izročila stavbo, skoro bodeta na konci svojega dela. Pred jesenjo bodedo otvorili novo deželno gledališče in začeli v njem novo dóbo. Vsakega iskrenega Slovenca prešinja v tem trenutku želja, da bi se z novo dóbo res pričela tudi nova dóba v zgodovini slovenske dramatične umetnosti — dóba novega sijaja in nove slave slovenskega imena! (Konec prihodnjí.)

Odlikovanje slovenskega skladatelja. Naš sotrudnik, gospod *Danilo Fajgelj*, nadučitelj v Srpenici na Primorskem, prejel je nedavno od naučnega ministerstva umetniški štipendij, in sicer za svoje skladbe, o katerih se je sloveči dunajski kritik prof. Hanslik izrekel takó-le: »Das Bestreben, leicht und gefällig zu schreiben, liegt dem Componisten ferne. Vielmehr zeichnen sich seine Werke durch eine strenge aber stets gediegene Contrapunktik aus, besonders da sie bei aller Einfachheit von sauberer Arbeit sind und zuweilen an vielen Stellen grossartig und stilvoll gehen. Da ich objectiv zu beurtheilen gewohnt bin, so werden die Werke des wunderbaren Autodidakten Fajgelj meinerseits warm befürwortet.« — Gospodu Fajglju čestitamo za to priznanje!

X. izkaz darov za Prešernov spomenik.

Prenesek . gld. 719'39

Dr. Jožef Vošnjak, deželni odbornik v Ljubljani (od podpisanih gld. 50'—)

zopet	„ 10'—
Slovenski gimnazijci in obrtni učenci v Gradci	„ 2'—
Ant. Julij Šušteršič, farmacevt v Gradci	„ 1'—
Maks Josin, učitelj v Ljubljani	„ 1'—
Dr. Jernej Zupanec, c. kr. notar v Ljubljani (od podpisanih gld. 50'—)	
zopet	„ 20'—

Skupaj . gld. 753'39

Osebné novíce. Č. g. *A. Alkerč* je imenovan za provizorja v svojem rojstvenem kraju v Sv. Marjeti pri Rimskih Toplicah. — G. *Fr. Bučar*, operni pevec in režisér slovenskega gledališča, angažiral se je za leto dni kot liriški tenor na mestnem gledališči v Požunu. — G. vladni svetovalec *A. Globočnik pl. Sorodolski* je iz nova potrjen za pet let kot konservator v stvaréh tretje sekcije v vojvodini Kranjski. — G. *dr. V. Oblak* bode potoval po dalmatinskih in kvarnerskih otokih, da prouči ondoto čakavščino, —

združen z modroslovno fakulteto, in njega namen je najprej ta, da se vadijo člani samostojno znanstveno obravnavati slovniška in književna vprašanja zlasti v obsegu jugoslovanskih jezikov in književnostij; po drugi strani pa podaja seminaristom priliko, da se učé utrjevati in praktično uporabljati pridobljena znanja, pri čemer je osobito gledati na pripravljanje za učiteljske službe po srednjih šolah. Zató so uvedene vaje po dve, ako treba, tri ure na teden, ki obsežajo pismene naloge in ustna jezikovna in stvarna razlaganja književnih del. Člani slovanskega seminara so lahko redni slušatelji modroslovne fakultete ali pa tudi takšni slušatelji drugih fakultet, ki imajo že dovolj znanja, da se resno bavijo s temi studijami. Člani so redni in izredni. Izredni člani se udeležujejo samo ustnih vaj, redni člani pa predlagajo mimo tega pismena dela, in sicer vsaj po jedno na semester. Tisti člani, ki se odlikujejo po temeljitih delih in pridnosti, dobé ustanovo po 30 gld na semester; za sedaj so odločene štiri ustanove. — Radostno pozdravljamo novi seminar, ki bode izredne važnosti za naše vseučilišnike, zajedno pa nam je iskreno zahvaliti g. prof. *dr. Kreka*, da ga je izposloval pri naučnem ministertvu.

XI. izkaz darov za Prešernov spomenik.	Prenesek . . . gld.	753'39
Drugoletniki mariborskega semenišča	"	12'15
Andrej Mahorič v Ptuji	"	7'—
Pet slovenskih abiturijentov ljubljanske realke	"	32'—
Skupaj . . . gld.		804'54

Osebna novica. Kanonik in profesor č. g. *Jožef Marn*, predsednik »Matiče Slovenske«, bil je o priliki svojega umirovljenja odlikovan z viteškim križem Frančišek-Jožefovega reda. Častitamo!

Književnost hrvaška. (Konec.) Tiste, ki se bavijo s politikó, zanimala bode *Živkovičeva* brošura „Kako je postala hrvatsko-ugarska nagodba?“ — Za gospodarje je v Zagrebu v vsenčiliški knjigarni v hrvaškem prevodu izšla francoskega strokovnjaka *Emila Gautiera* knjiga „Preokret u poljodjelstvu“, ki je konec lanskega leta vzbudila veliko pozornost pri Francozih in Rusih. Knjiga dokazuje, da bi pri umnem gospodarstvu na Francoskem lahko živelo sto milijonov, na Hrvaškem pa deset milijonov ljudi. — V Zadru se je osnovalo novo hrvaško društvo „Pučka knjiga“, ki bode udom svojim za letnino 50 krajcarjev ali pa za ustanovnino 6 goldinarjev dajalo vsako leto po 4—6 knjig npravne in gospodarstvene vsebine, namenjene zlasti preprostemu kmetškemu ljudstvu. Prva knjižica ima prvi del „Pučkih razgovora“, ki jih je prav po domače spisal znani pisatelj in rodoljub, duhovnik *Mate Nekić*. — O lanski „hrvatski jubilarni izložbi“ je napisal *Janko Ibler* z nekaterimi drugimi strokovnjaki vred precēj obširno knjigo, katero pojasnjuje 47 portretov in 22 drugih podob. Ta lepa knjiga bode posebno zanimala posetitelje lanske zagrebške razstave. — Jugoslovanska akademija znanostij je izdala svoj „Ljetopis“ za leto 1891. in tri nove knjige svojega glasila „Rada“ (zv. 107., 108. in 109.). V letopisu čitamo, da je štela Akademija 6 častnih, 29 pravih in 35 dopisujočih udov; izdala pa je 12 knjig razne vsebine, ki smo jih navedli v lanskih književnih poročilih. V 107. knjigi „Rada“ je priobčil sedaj že pokojni *dr. N. Selak* obširen životopis slavnega Dubravčana, zdravnika *Jurija Armana* (1868.—1907.), ki se je po svojem vzgojitelji tudi zval Baglivi. Prof. *dr. Kišpatić* je priobčil v isti (in v 109. knjigi) razpravo o „Potresih u Hrvatskoj“ začevši od XIV. stoletja do naših dni. *Dr. Šulek* je spisal članek „O pri-tlikovcih“; a predsednik *Josip Torbar* zanimljivo razpravo o ljudeh, ki ne ločijo in ne čutijo nekaterih barv. V 108. knjigi čitamo najprej prof. *dra. Milivoja Šrepela* razpravo